

Oponentský posudek disertační práce

Autorka:	PhDr. Monika Mužáková
Název práce:	Fenomén slabomyslnosti v kontextu lidských práv
Oponent	doc.PhDr. Jaroslav Kysučan, CSc.
Pracoviště	Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě

Oponovaná disertační práce je příkladem interdisciplinární studie v rámci oboru speciální pedagogika. Svým pojetím i metodologickým postupem se na první pohled vymyká z okruhu témat disertačních prací speciálně pedagogického zaměření, které mají zpravidla přísně empirický charakter. Zmíněné vyčlenění lze ale chápat v pozitivním smyslu. Žádný společenskovědní obor, ale nakonec i mnohý obor přírodovědný, se neobejde bez určitých filozoficko-historických východisek. Jestliže se autorka pokusila řešit z tohoto pohledu fenomén slabomyslnosti, jedná se o téma výrazně aktuální. Aktuálnost tématu je o to větší, že je řešeno postižení, jehož nositelé byli a do jisté míry ještě jsou na okraji zájmu nejen speciální pedagogiky, ale i ostatních vědních oblastí. Disertační práce o rozsahu 163 stran je monografickou studií. Po stránce metodologické byla zpracována s použitím teoreticko-analytického postupu. Je členěna do čtyř logicky strukturovaných kapitol. Při jejím zpracování se autorka opírá o 133 odborných monografií, 10 dokumentů a 3 elektronické zdroje.

Cíl disertační práce je formulován neobvykle ve formě otázky „Lze vůbec mentální postižení považovat za fenomén hodný speciálního zkoumání? Nastolením této otázky a z ní vyplývající řady dílčích otázek si autorka vytvořila prostor pro řešení velmi aktuálních problémů vztahujících se k valorizaci života osob s mentální retardací.

K problému slabomyslnosti přistupuje autorka z historického hlediska. Při pečlivém využití pramenů a důsledném odkazu na ně podává ve 2. kapitole pestrý obraz názorů a přístupů k řešení situace osob s duševním onemocněním v různých starověkých kulturách přes vznik prvních středověkých charitativních institucí až k vědeckému přístupu na začátku 19. století. Autorka ne zvolila postup spočívající v suchopárné prezentaci údajů. Hlavní odborný záměr je prezentován v kontextu dějin společnosti a dějin medicíny.

Způsob zpracování dalších dvou kapitol lze považovat za ojedinělý příspěvek směřující k humanizaci přístupu k jedincům s mentálním postižením. Musela se vyrovnat s tak rozpornými jevy, jako jsou eugenika a mentální postižení či rodičovství mentálně postižených. Je třeba říci, že k této problematice neměla k dispozici jakoukoliv monotematickou studii. Ke všem těmto jevům přistoupila opět historicky až k současným, i když nejednoznačným pohledům. Autorka tu prokazuje dobrou orientaci v názorech domácích i zahraničních autorů a s použitím komparativní metody formuluje shrnující závěry. Koncepci poslední kapitoly obohacují výpovědi rodičů mentálně postižených potomků, přínosem je i často obšírný poznámkový aparát.

Oceňuji autorčin závěrečný postoj v obou kapitolách, který není pouze ryze subjektivním pohledem, ale je logickým vyústěním ve vztahu k současným humánním pohledům na osoby s mentálním postižením.

Přínos práce spočívá v podrobném studiu pramenů, na jehož základě byly nastoleny otázky k následnému řešení aktuální situace jedinců s mentálním postižením ve vztahu k současnému chápání lidských práv u této skupiny postižených. Autorka tvůrčím způsobem nastolila problém, který vyžaduje nejen další vědecké studium, ale i praktické řešení.

Otázky k obhajobě:

1. Kterým směrem by se měl ubírat výzkum ve vztahu k rodičovství osob s mentálním postižením?
2. Uvažujete-li o rodičovství mentálně postižených, jakou úroveň intelektové a sociální vyspělosti máte na mysli?

Závěr:

1. Autorka ve své disertační práci prokázala schopnost samostatné tvůrčí práce v oboru speciální pedagogika.
2. Práce splňuje požadavky standardně kladené na disertační práce v oboru speciální pedagogika.

V Ostravě, 1. června 2009

Doc./PhDr. Jaroslav Kysučan, CSc.